

КІЛЬКА ПОХОВАНЬ З КУРГАНУ ПОБЛИЗУ С. КОБЕЛЯЧОК НА КРЕМЕНЧУЧЧИНІ

Під час проведення науково-рятивних досліджень 2015 р. у Кременчуцькому р-ні Полтавської обл. надійшло повідомлення про знахідку під час оранки угідь великої кам'яної брили, зачепленої плугом. Унаслідок її огляду стало зрозуміло, що на ділянці підвищення другої надзапавної тераси правого берега р. Кобелячок знаходилася дуже розорана група курганів, на більшому з яких саме і був вигорнутий стелоподібний камінь. Поряд помічені сліди розораних дощок від гробовища ще одного захоронення, а дещо на північний захід від них знайдені вигорнуті кістки дитини. На місці знахідки проведені термінові науково-охоронні заходи.

Група курганів I поблизу с. Кобелячок, сучасної об'єднаної Пришибської сільської ради Кременчуцького р-ну, розташована компактним скупченням навколо більш-менш помітного насипу на північний схід від околиці села, на плато другої надзапавної тераси правого берега р. Кобелячок (ліва притока р. Дніпро), за 1,26 км на північ – північний захід від його центру (азимут 346°) та за 0,58 км на північ від розвилки асфальтованих автодоріг – місцевої сільської С 171126 до с. Малики й обласного значення О 1711147 Дмитрівка – Озера (азимут 4°), майже на середині відстані між селами Кобелячок і Малики тієї ж сільської ради (рис. 1).

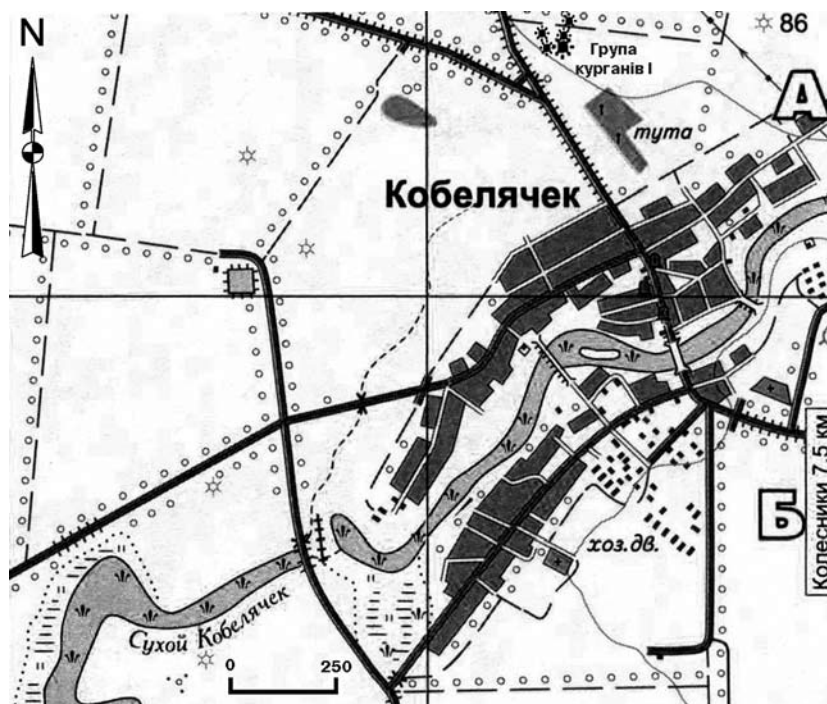

Рис. 1. Карта розташування групи курганів I

Розорані кургани не були відомі дослідникам [1, арк. 14 – 15]. Щоправда, один з них – більший отримав позначення на топографічній карті зйомки 1953 р. [2]. Він зафіксований з відносною висотою насипу більше 1 м та абсолютною 84,9 м у Балтійській системі вимірів, нанесений на всі випуски детальних карт другої половини ХХ ст. мірлами 1 : 10 000 та 1 : 25 000 см. Навколишні кургани на карто-

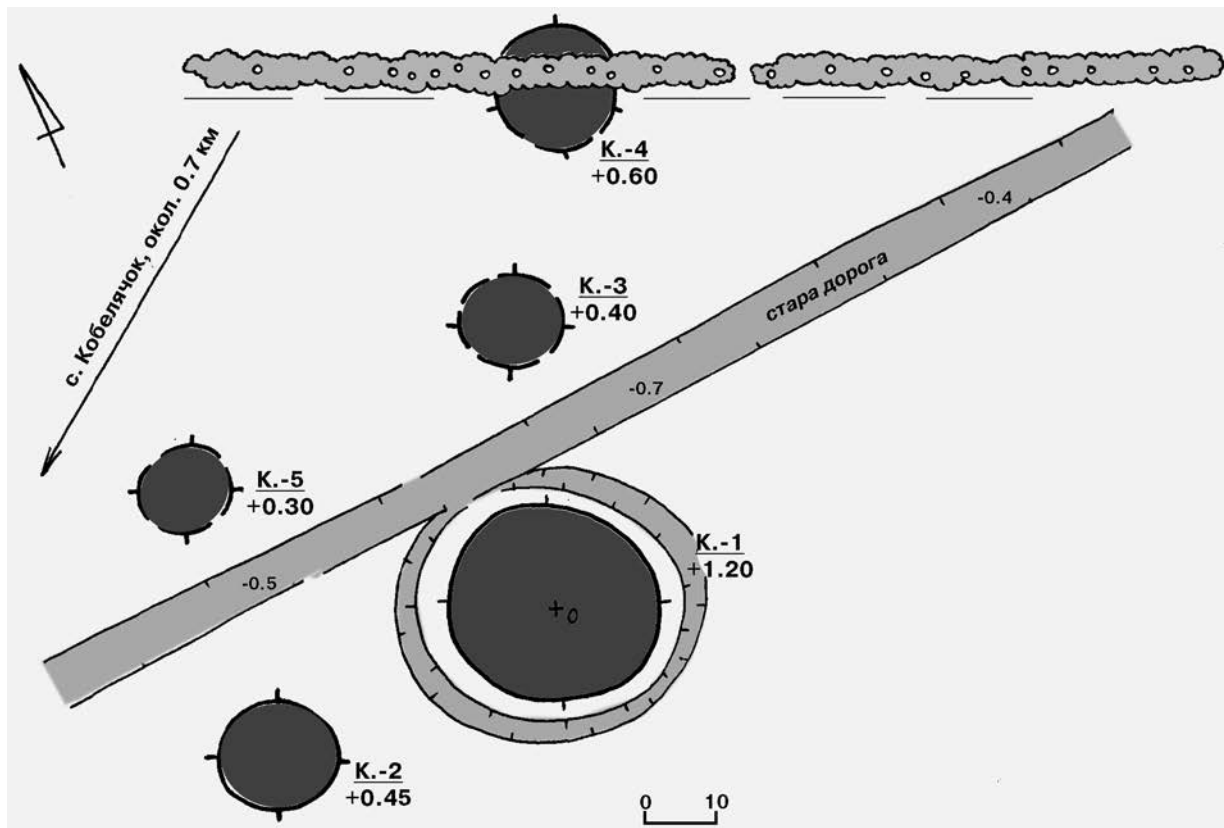

Рис. 2. План розташування групи курганів I

графічних матеріалах топографами не відображені. Групу в широтному напрямку, повз скупчення насипів, перетинає заорана заглибина старої ґрунтової дороги від Кобелячка на Козельщину, завширшки 6 – 7 м і глибиною 0,4 – 0,7 м.

Кургани займають вершину невеликого чорноземного підвищення, знаходяться посеред значної розорюваної ділянки, з північного сходу обмеженої лісосмугою, наданої у користування працівникам соціальної сфери. Уздовж лісосмуги з боку курганів пролягає польова дорога в бік с. Калашники (рис. 2).

Місцезнаходження групи – типове невелике підвищення плато, віддалене на 1,1 – 1,3 км від русла степової річки, тобто, доволі характерне місце для першопочаткового влаштування родового курганного некрополю населенням ямної культурно-історичної спільноти племен.

Група складається з 5-ти невеликих курганів, здебільшого заввишки 0,4 – 0,6 м і діаметром 15 – 24 м, розташованих на відстані 20 – 90 м на північ – північний схід від найбільшого з них за № 1 (рис. 2). Останній має висоту 1,2 м та діаметр 31 x 32 м, виразний сегментоподібний профіль, округлі обриси, що підкреслені в полах контуром неширокого (2 – 3 м) заораного рівчака завглибшки 0,25 – 0,4 м. Безпосередньо з півночі від нього пролягає заглибина згаданого вище старого шляху.

Визначені географічні координати умовного центру кургану № 1 становлять 49°04'45,4'' північної широти та 33°47'46,7'' східної довготи. За 1,5 м на схід від його умовного центру (далі – УЦ) саме і була вигорнута гранітна плита з перекриття основного поховання.

Загалом курганний могильник належить до типових комплексів поховальних об'єктів доби раннього бронзового віку, що використовувалися для здійснення

захоронень і в наступні епохи. З огляду на місцезнаходження поряд старої дороги, некрополь має тяжіти до більш давнього вододільного шляху, маркуючи таким чином один з напрямків пролягання доріг епохи бронзового віку до басейну Нижнього Псла.

Отже, за 1,7 м на схід від УЦ більшого кургану за сільськогосподарських робіт була вигорнута одна з плит перекриття давнього поховання. У продовженні глибокої борозни на схід і захід від місця знахідки, за 0,7 – 1 м в обидва боки, в ґрунті проступали скупчення дитячих і дорослих кісток людей та сліди розораного гробовища. Тому вирішено було зачистити ділянку навколо гранітної плити розміром 5 x 6 м край вершини кургану до рівня основи орного шару, а для забезпечення можливості проведення сільськогосподарських робіт, дослідити пошкоджені захоронення.

Після зняття орного шару ґрунту виявлено вцілілі комплекси чи рештки поховань – трьох впускних кочівницьких й одного умовно основного – ямного. Стратиграфічні спостереження обмежилися мінімумом втручань до масиву насипу. Роботи були направлені на дослідження виявлених оранкою поховальних комплексів, після чого всі заглибини від останніх були загорнуті виїнятим ґрунтом.

Зазначимо, що поверхнева частина насипу кургану складалася з чорносірого чорнозему. На рівнях 0,6 – 0,65 м від «0» відзначений більш щільний масив первісного насипу, можливо, енеолітичної епохи, до якого і було впущене ямне поховання 4 з кам'яним закладом. Три інших захоронення виявилися впускними в умовно ямний насип II і здійснені на незначній наразі глибині – від 0,3 до 0,6 м. Вони належали до початкової доби пізнього середньовіччя (рис. 3). Нижче подаються описи чотирьох досліджених поховань, а також виділені рештки ще одного зруйнованого, визначеного внаслідок проведення антропологічних досліджень.

Насамкінець зазначимо, що на розораній поверхні кургану за 4,23 м на північ – північний захід від УЦ (азимут 334°) плугом були вигорнуті кістки тварини – залишки кінцівки молодої особини бика свійського (палеозоологічні визначення В. Л. Бондаренка). Вони залягали в масиві насипу II на глибині 0,3 м від УЦ та були рештками жертви чи тризної відправи (рис. 3: кт), ймовірно, що золотоординського часу [1, арк. 13 – 28].

Поховання 1 (кочівницьке, золотоординське) знаходилося за 4,55 м на схід від УЦ (азимут 81°). Досліджувалося з глибини 0,2 м від «0», в чорноземному орному шарі. Виявлене за пошкодженими оранкою кістковими рештками і скупченням подрібнених та вигорнутих плугом останків похованого, з-поміж яких трапилося й кілька кісток іншого індивіда (рис. 3: п. 1). Містилося у прямокутній дещо видовженій ямі, зорієнтованій за довшою віссю північний захід – південний схід, впущеній з рівня стародавньої поверхні кургану – насипу II. Розміри ями –

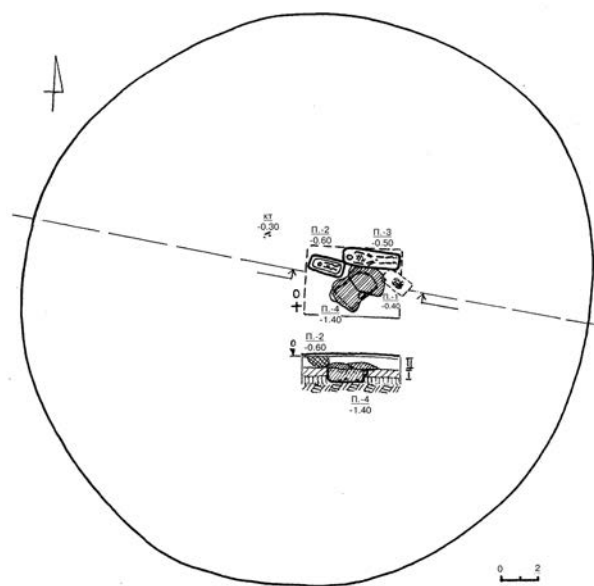

Рис. 3. План насипу № 1

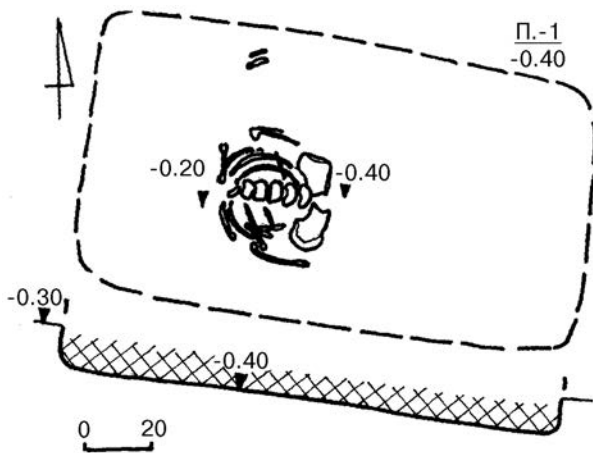

Рис. 4. План та перетин поховання 1

решток скелету знайдені лише кілька фаланг пальців руки дитини та уламок щелепи ще однієї дорослої особи. Речові знахідки відсутні.

Захоронення розглядається як кочівницьке золотоординського часу, у складі невеликого, цілком імовірно, родинного некрополю, влаштованого край вершини кургану.

Поховання 2 (кочівницьке, золотоординське) досліджене за 2,02 м на північ — північний схід від УЦ (азимут 12°) з глибини 0,2 м від «0», під чорноземним орним шаром, виявлене за пошкодженими розорюванням рештками дерев'яного гробовища. Влаштоване у прямокутній видовженій ямі, зорієнтованій із заходу — північного заходу на схід — південний схід, впущеній з рівня стародавньої поверхні кургану — насипу II (рис. 3: п. 2). Розміри ями — 0,8 x 2 м, площа — 1,6 кв. м. Її обриси були чітко помітні за перемішаним чорноземом заповнення нижньої части-

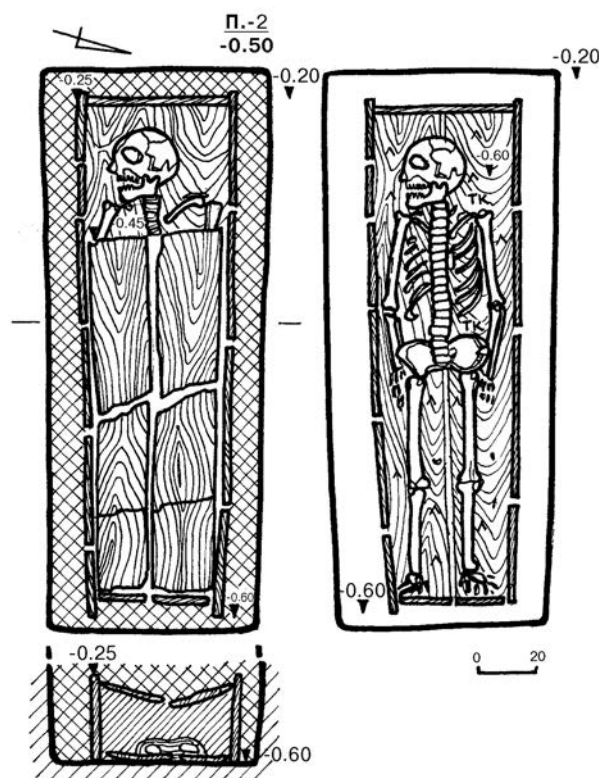

Рис. 5. План та перетин поховання 2

ни, з дрібними включеннями суглинку. Глибина ями — 0,6 м від УЦ.

Посеред ями, на рівній відстані від її стінок, знаходилося дощате гробовище, у вигляді незначно розширеного до оголів'я прямокутного високого ящика, складеного з широких тонких дошок. Розміри цього гробовища становили 0,48 — 0,53 x 1,8 м, висота 0,3 м. Довші дошки «домовини» на 2 — 5 см виступали за її краї, розпиралися зсередини коротшими. Їх ширина становила 30 см, товщина — близько 2,2 — 2,5 см. Основу та покривку цієї конструкції утворювали пари добре виструганих дощок завширшки 20 — 22 см. «Труна», влаштована без застосування металевих цвяхів та дерев'яних шипів, вірогідно, утримувалася завдяки обгортанню (обв'язуванню) текстилем. На дні та під кістками скелету відзначені зотлілі сліди кошми (рис. 5).

Посеред ями, на рівній відстані від її стінок, знаходилося дощате гробовище, у вигляді незначно розширеного до оголів'я прямокутного високого ящика, складеного з широких тонких дошок. Розміри цього гробовища становили 0,48 — 0,53 x 1,8 м, висота 0,3 м. Довші дошки «домовини» на 2 — 5 см виступали за її краї, розпиралися зсередини коротшими. Їх ширина становила 30 см, товщина — близько 2,2 — 2,5 см. Основу та покривку цієї конструкції утворювали пари добре виструганих дощок завширшки 20 — 22 см. «Труна», влаштована без застосування металевих цвяхів та дерев'яних шипів, вірогідно, утримувалася завдяки обгортанню (обв'язуванню) текстилем. На дні та під кістками скелету відзначені зотлілі сліди кошми (рис. 5).

Посеред ями, на рівній відстані від її стінок, знаходилося дощате гробовище, у вигляді незначно розширеного до оголів'я прямокутного високого ящика, складеного з широких тонких дошок. Розміри цього гробовища становили 0,48 — 0,53 x 1,8 м, висота 0,3 м. Довші дошки «домовини» на 2 — 5 см виступали за її краї, розпиралися зсередини коротшими. Їх ширина становила 30 см, товщина — близько 2,2 — 2,5 см. Основу та покривку цієї конструкції утворювали пари добре виструганих дощок завширшки 20 — 22 см. «Труна», влаштована без застосування металевих цвяхів та дерев'яних шипів, вірогідно, утримувалася завдяки обгортанню (обв'язуванню) текстилем. На дні та під кістками скелету відзначені зотлілі сліди кошми (рис. 5).

Похований — чоловік у віці 30 — 40 років зі зростом 162 — 164 см (тут і далі наводяться антропологічні визначення канд. мед. наук А. В. Артем'єва і Ю. В. Долженка), — був викладений посеред гробовища випростано на спині, головою на захід — південний захід, з розворотом обличчям на киблу, укладеними вздовж тулуба руками, кистями біля тазу. Стопи ніг виявилися розведеними. Під кістками тазу та лівого плеча відзначений тлін і кілька дрібних відбитків вовняної тканини, детальніше визначити яку не вдалося. Речові знахідки відсутні.

Захоронення залишене кочовиками золотоординського часу у складі некрополю, влаштованого на вершині кургану.

Поховання 3 (кочівницьке, золотоординське) вивчалось за 3,45 м на північний схід від УЦ (азимут 34°) з глибини 0,3 м від «0», з основи орного шару. Виявлене під час розчистки перекриття ямного захоронення 4. Влаштоване у чітко прямокутній видовженій ямі, зорієнтованій за довшою віссю захід — північний захід — схід — південний схід, впущеній з рівня стародавньої поверхні насипу II (рис. 3: п. 3). Розміри ями — 0,7 x 2,02 м, площа — 1,4 кв. м. Обриси її нижньої частини помічені за перемішаним чорноземним ґрунтом заповнення зі включеннями суглинку. Глибина ями — 0,5 м від УЦ (рис. 6).

Посеред ями без дощатого гробовища знаходилися кістки скелету похованого (рис. 7) — чоловіка у віці 25 — 30 років, із зафіксованим за добре збереженими кістковими рештками зростом 165 — 167 см. Небіжчик був викладений випростано на спині горілиць, головою на захід — південний захід, з розворотом обличчям до півночі, укладеними вздовж тулуба руками, кистями на стегнах. Стопи ніг виявилися випростаними. За положенням кісток, зокрема, рівномірністю розташування кісток рук, похований, вірогідно, був досить щільно загорнутий у саван (рис. 6). Під кістками тазу тлін чи відбитки підстилки були відсутніми, речові знахідки не виявлені.

Стабільна західна орієнтація похованих, розворот старшого з них обличчям на киблу, відсутність інвентаря, характерне дерев'яне гробовище, ознаки використання савану вказують на те, що досліджені захоронення складають невеликий некрополь кочівників золотоординської епохи, влаштований на вершині кургану у XIV ст.

Поховання 4 (основне для насипу II-?, ямне) виявлене за 1,6 м на схід — північний схід від УЦ (азимут 44°) за вигорнутою сільськогосподарськими роботами

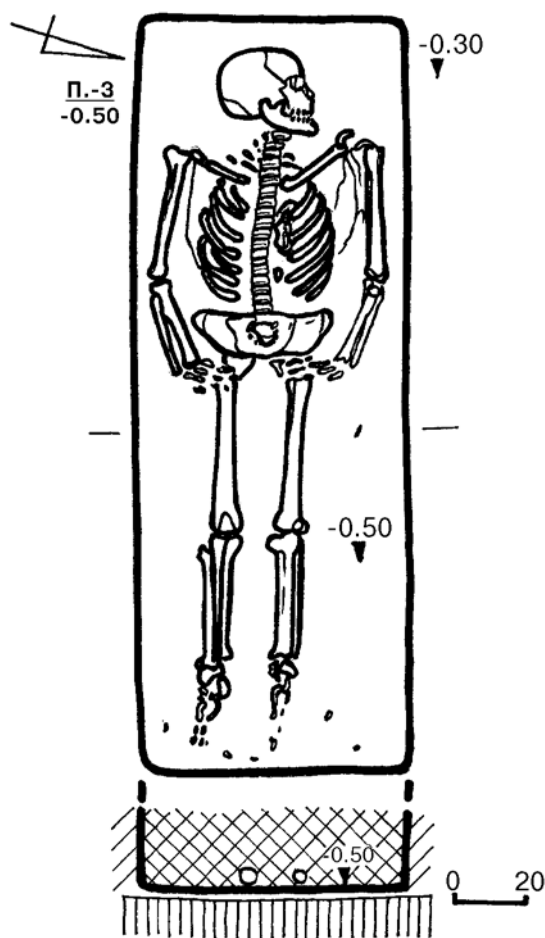

Рис. 6. План та перетин поховання 3

Рис. 7. Плити перекриття-закладу поховання 4. Справа поховання 3

плитою гранітного закладу-перекриття. Досліджувалося з глибини 0,32 м від «0», з основи орного шару. Влаштоване у підпрямокутній видовженій ямі з єдиним скругленим кутом (з північного сходу), зорієнтованій за віссю північний схід — південний захід і впущеній з рівня поверхні насипу I, з глибини 0,65 м від УЦ (рис. 3: п. 4).

Яма перекривалася двома підовальними, з п'ятьма кутоподібними виступами, нерівномірної товщини плитами сірого граніту, завтовшки від 0,1 — 0,12 до 0,22 — 0,3 м. Розміри цих оббитих для транспортування каменів, взятих з поверхневих нашарувань виходів граніту в районі сучасного Шматківського кар'єру (визначення канд. геолог.-мінерал. наук І. Г. Нікитенка), становили 1 x 1,38 та 0,95 x 1,3 м (рис. 7; 9). Як вдалося встановити за відбитком у ґрунті, більша плита, викладена з північного боку, перекривала дещо меншу, а між ними — зі сходу першу підпирав окремо викладений округлий камінь розмірами 0,18 x 0,22 x 0,14 м. Зі встановленням вигорнутої плити на попереднє місце отримана цілком достовірна реконструкція влаштування перекриття (рис. 7). Між каменями виявлені кілька кісток дорослої людини, в т. ч. уламок щелепи, частина якої знайдена біля сусіднього поховання 1 в орному шарі.

Розміри ями — 1,1 x 1,75 м, площа — близько 1,8 кв. м. Обриси її були помітні за плямою затічного чорнозему під плитами перекриття, перемішаного чорноземо-супіщаного ґрунту у верхній частині заповнення. Глибина — 1,4 м від УЦ (рис. 8; 9).

Крім одного скругленого кута, яма з південного сходу, на одній з довших стінок, та з південного боку, вздовж коротшої, мала неширокий (10 — 15 см) уступ, влаштований на рівні 1,1 м від УЦ (рис. 8; 9), щось на кшталт невеликого заплічка чи основи для укладання легкого перекриття з гілок чи стебел трави під плитами. Проте, очевидних слідів останнього, крім непевних решток деревного тліну

Рис. 8. Поховання 4

у заповненні, виявлено не було. Заповнення однорідне, у верхній частині більш супіщане, із затічними включеннями, в нижній — чорноземне.

Поховання влаштоване за діагональною віссю ями (захід — південний захід — схід — північний схід). За цією віссю, ногами впираючись у північно-східний кут ями, головою на південний захід, була викладена дитина — можливо, хлопчик у віці 6 — 9 років (одонтологічні визначення А. В. Артем'єва). Виходячи з положення збережених напівзотлілих кісток, дитина розміщувалася на спині горілиць, руки вздовж тулуба, кистями до тазу, ноги підігнуті в колінах вгору (завалилися у східний бік) (рис. 8; 9). Небіжчик укладався на прямокутний шматок циновки зі стебел високих болотяних рослин, вкритий текстилем, розміром близько 0,6 x 1,2 м, під яким знаходилися порівняно крупні й дрібні шматочки крейди. В головах були помітні сліди підпрямокутної зі скругленими кутами невеликої подушечки, що відзначалася незначним потовщенням (до 1 см) та слідами шкіряного тліну. На кістках черепа і подушечці, вздовж грудної клітини, тазу, на стопах ніг були помітні сліди посипання вохрою темно-червоного кольору (рис. 9). Під тліном подушечки на дні відзначена тонка суцільна пляма крейди розмірами 20 x 25 см. Ближче до південно-східного кута ями, під південною стінкою містилася тонка (0,1 см) пляма вохри темно-червоного кольору у формі півкола діаметром 21 см (рис. 9: 4), що, вірогідно, позначала обриси круглого в плані символічного зображення, поверх якої відзначено кілька крупних вуглин.

Інвентар поховання складався з двох невеликих ліпних горщиків, причому перший з них, з яйцеподібним тулубом та розчосами на поверхні, був викладений на бік безпосередньо над головою дитини (рис. 9: 3). Він був забитий материковим суглинком. Другий ліпний горщик, із заглаженою поверхнею і вузьким пасмом трикутного декору на більш широкому яйцеподібному тулубі, стояв у південно-західному кутку ями (рис. 9: 2). На уступі зі східного боку лежав кам'яний

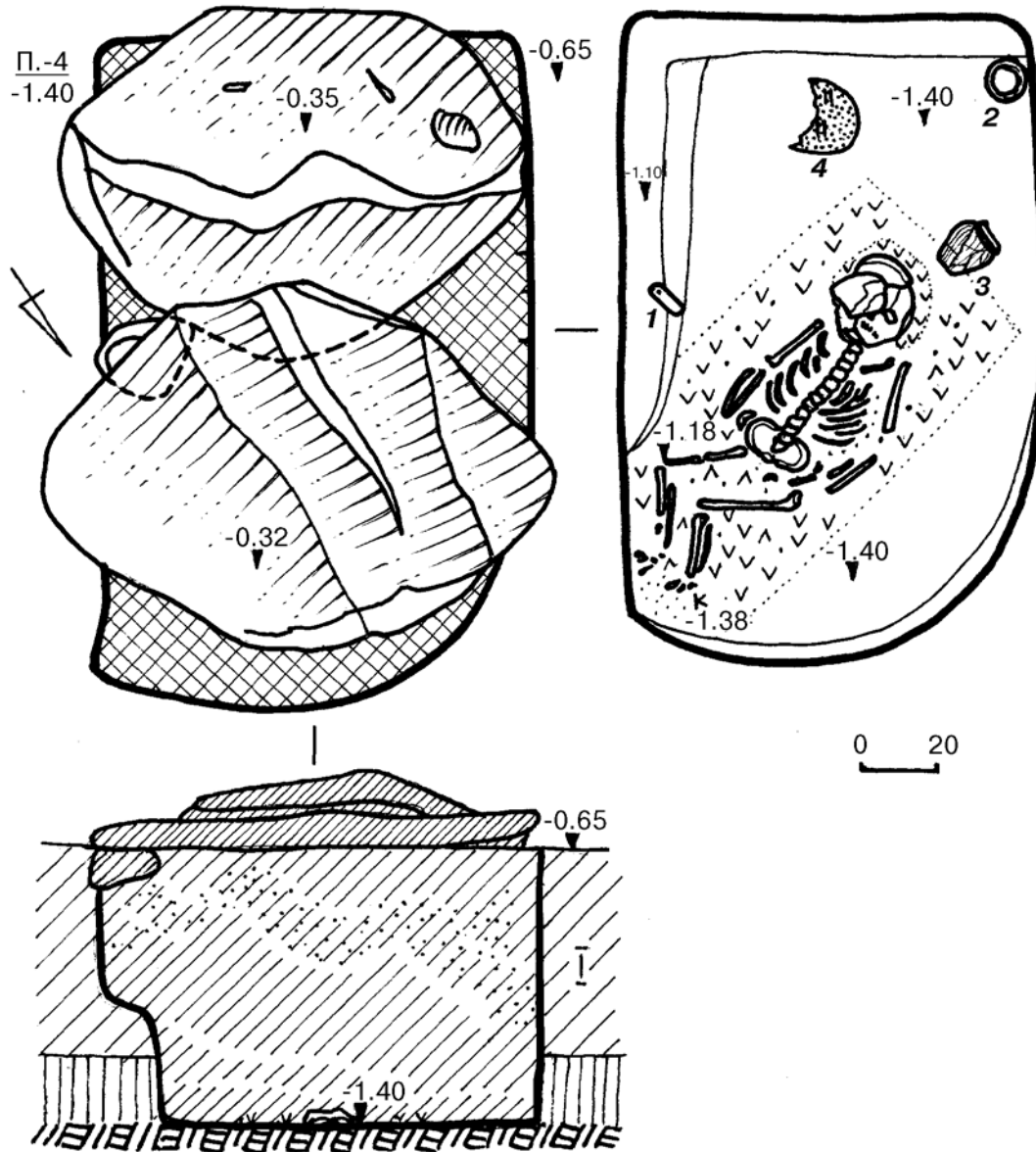

Рис. 9. План та перетин поховання 4

точильний брусок з отвором для підвішування (рис. 9: 1). На дні ями виявлений дрібний фрагмент ліпної кераміки, що знаходився поряд з кістками стопи лівої ноги дитини (рис. 9: к).

Опис знахідок:

1. Невеликий фрагмент стінки ліпного горщика з домішками шамоту і черепашки в пористому тісті. Розміри – 0,8 x 1,2 см.

2. Горщик невеликий ліпний, з коротким вертикальним дещо нерівним вінцем, виділеним прогладжуванням уступом плічок, яйцеподібним звуженим донизу тулубом, вкритий вертикальними широкими розчосами крупнозубого гребінця. Гребінцеве загладжування поверхні на тулубі утворює шість нерівномірно видовжених замкнутих вертикальних фестонів-овалів. Внутрішня поверхня зі слідами горизонтального гребінцевого загладжування. Тісто відмулене, з домішками дрібного піску, часом шамоту.

Висота посудинки – 9,7 см, діаметри: вінця – 6,4 x 7,3 см, тулуба – 9 x 9,7 см; товщина стінок – 0,4 – 0,6 см (рис. 10).

3. Горщик невеликий ліпний, з коротким неохайним вертикальним вінцем, злегка виділеним уступом плічок, яйцеподібним звуженим донизу (навіть дещо загостреним) тулубом, зі слідами добре загладжених гребінцевих розчосів. З одного боку від основи плічок наявні сліди орнаментативної — злегка прокреслені один над одним два рівнобедрені трикутники (основа бл. 2 см) вершинами донизу, заштриховані двобічно направленими навскісними лініями. Є дрібні давні сколи по вінцю, сліди мінералізації вмісту. Внутрішня поверхня затерта. В тісті помітні домішки дрібного піску і шамоту, часом — крупні фракції піску.

Висота — 8,9 см, діаметри: вінця — 8,7 x 9,2 см, тулуба — 9,9 см; товщина стінок — 0,5 — 0,8 см (рис. 10).

4. Точильний брусок (мантачка) видовжено-прямокутної форми, зі звуженою в перетині верхньою частиною, наскрізним круглим отвором для підвішування на ремінці чи мотузці, свердлений з двох боків на конус. Кути нерівномірно закруглені, із затертими сколами, поверхня шліфована. Виготовлений з каменю чорного кольору — базальту. Виявлений на східному уступі-заплічку, на глибині близько 1,1 м від УЦ. На поверхні є дрібні давні сколи, легкі подряпини.

Висота — 8,9 см, ширина — 2,7 — 2,8 см, товщина — 0,8 — 1,2 см, зовнішній діаметр отвору — 1 см, внутрішній — 0,7 см (рис. 12).

Дитяче ямне захоронення, віднесене до рубежу III — II тис. до н. е., репрезентує яскравий горизонт поховальних пам'яток ямної культурно-історичної спільноти передстепових просторів Дніпровського Лівобережжя, що з'явилися за пізньоямного часу.

Поховання 5 (кочівницьке, золотоординське) вичленуване за окремими знахідками кісток розгорнутого сільськогосподарськими роботами неглибокого впускного захоронення, здійсненого, вірогідно, за 3 — 4 м на схід від УЦ (азимуту 76° — 82°). Останки виявлені на глибині 0,2 — 0,3 м від УЦ в орному шарі від місця знаходження захоронення 1 до плит перекриття поховання 4. Серед них наявні уламки нижньої щелепи жінки у віці 40 — 45 років та фрагмент трубчастості кістки її ноги.

За подібністю мінералізованих відкладень на зубах до попередніх захоронень, можна припустити належність зруйнованого комплексу золотоординській епосі та здійснення поховання у неглибокій видовженій ямі, без решток гробовища. Інші дані щодо захоронення відсутні.

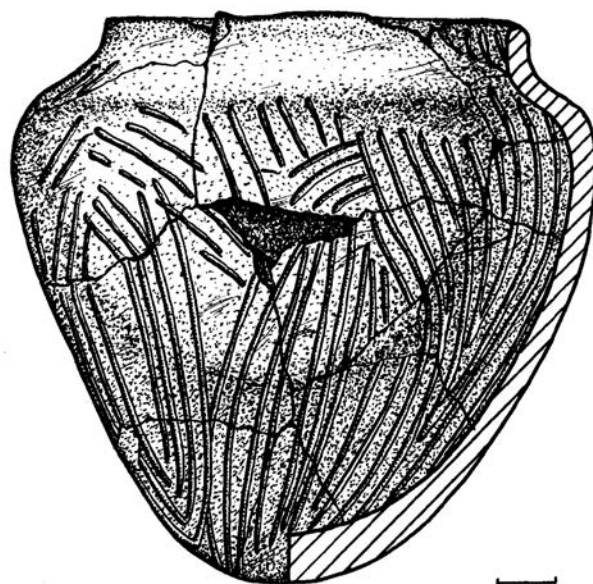

Рис. 10

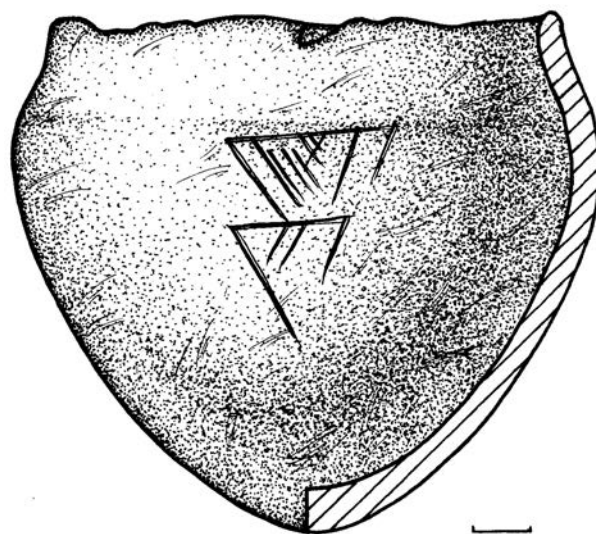

Рис. 11

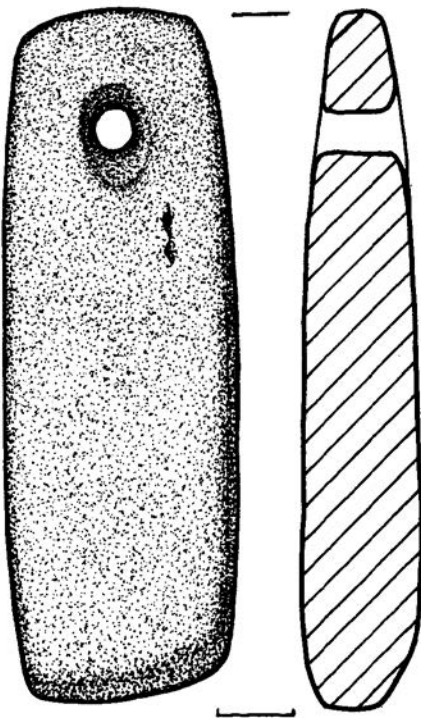

Рис. 11

Таким чином, на дослідженій напівзруйнованій ділянці кургану виявлені чотири збережені і рештки ще одного знищеного сільськогосподарськими роботами захоронення. Одне з них — досить виразне — пізньоямного часу доби раннього бронзового віку, чотири — золотоординських кочовиків XIV ст.

У комплексі поховання 4 наявні окремі ознаки як раннього стратифікованого горизонту ямних захоронень басейну Нижнього Псла (діагональне положення небіжчика, гранітні плити закладу, наслідування більш архаїчним формам ліпного посуду), так і домінуючі риси пізньоямного або навіть ямно-катакомбного (південно-західний сектор орієнтування, використання крейди, наявність з-поміж предметів супроводу подушечки, точильного каменя-мантачки) [3, сс. 331 — 336; 4, с. 103]. Це дозволяє віднести досліджене захоронення до кола старожитностей фінального етапу розвитку лівобережних племен ямної культурно-історичної спільноти на передстепових середньодніпровських просторах терасового лісостепу. До речі, варто

нагадати й про знахідки у зруйнованому кургані неподалік місця дослідження двох кам'яних човноподібних свердених сокир-молотів початку II тис. до н. е., що зберігаються в колекції місцевого громадського музею історії села [5, сс. 25 — 28, рис. 1].

Щодо групи золотоординських поховань некрополю край вершини кургану, то, принаймні, два з них мають ознаки захоронень рядових кочівників середньо-золотоординського часу, більша частина з яких вже притримувалася мусульманських поховальних традицій [3, сс. 389 — 390; 6, сс. 161 — 163]. Останнє дозволяє розглядати час появи таких захоронень у хронологічних межах другої — третьої чвертей XIV ст.

Зауважимо, що курган потребує проведення невідкладних науково-рятівних робіт, хоча б з метою дослідження наразі розорюваних у його масиві золотоординських поховальних комплексів.

І, насамкінець зауважимо, що великогабаритні деталі перекриття ямного поховання вагою понад 300 і 400 кг музеефіковані — перевезені з околиць села наданою ТОВ «Єристівський ГЗК» технікою до скансену Горішнеплавнівського історико-краєзнавчого музею.

Бібліографія

1. Супруненко О. Б. Звіт про дослідження курганів у Кременчуцькому районі на Полтавщині в 2015 р. / О. Б. Супруненко // НА ІА НАН України. Ф. е. — 2015/ нов. надх. — 345 арк.
2. М-36-104-Г-в: карта. — (Кобелячек). — М 1 : 25 000 см. — Сост. по съемке 1953 г. М 1 : 10 000. — М. : ГУГК, 1955. — Перв. изд.
3. Супруненко О. Б. Кургани Нижнього Припсілля / О. Б. Супруненко, В. В. Шерстюк [відп. ред. С. А. Скорий]. — К. : ЦП НАНУ і УТОПІК, 2011. — 472 с.

4. Супруненко О. Б. Курган з пониззя Псла / О. Б. Супруненко // Музейний вісник. — Запоріжжя, 2014. — Вип. 14. — С. 90 — 105.

5. Коверко А. В. Сокири-молоти з Кременчуччини / А. В. Коверко, В. І. Удовіцька // Старожитності Лівобережного Подніпров'я. — 2016. — К. : ЦП НАНУ і УТОПІК, 2016. — С. 25 — 29.

6. Супруненко О. Б. Нові матеріали золотоординського часу з пониззя Псла / О. Б. Супруненко // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. пр. — К. : ЦП НАНУ і УТОПІК, 2013. — Вип. 24. — С. 153 — 167.

Супруненко А. Б.

Несколько погребений из кургана у с. Кобелячек на Кременчугщине

Публикуются результаты исследований погребальных комплексов позднеямного и средне-золотоординского времени из частично разрушенного кургана в составе группы I у с. Кобелячек Пришибского сельского совета Кременчугского района Полтавской области (2015 г.).

Suprunenko A. B.

A few burials from a barrow in Environs of v. Kobelyachok near Kremenchuk

The paper presents results of examination of a few burial complexes, dated back to the late Pit Grave Culture and the middle Golden Horde Age, from a partly ruined barrow (Group I), in environs of v. Kobelychok, Pryshyb Local Council near Kremenchuk, Poltava Region (2015).

Синельников А. С.

ИСТОРИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ПАМЯТНИКОВ ГЕТСКОЙ КУЛЬТУРЫ В СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ ДОБРУДЖЕ

Первые труды, которые в той или иной степени касались истории гетских племен, появились в первой половине XIX в. Западноевропейские исследователи, будучи историками и филологами, рассматривали в своих работах, в основном, вопросы исторической географии, этнической и языковой принадлежности гетов. Этот начальный этап в изучении древностей гетов довольно подробно описан в работах И. Т. Никулицэ [1, сс. 13 — 18; 2, сс. 3 — 17]. Вопрос о появлении северных фракийцев, к которым относятся племена гетов, исследователями XIX в. особо не рассматривался, поскольку считалось, что разделение их на северных и южных носило чисто территориальный характер [1, сс. 13 — 18]. Прародиной этого многочисленного народа одни исследователи считали земли к югу от Дуная, другие — к северу, в Карпатском массиве. Более ценными и информативными для нас являются работы начала и второй половины XX в., на которых и остановимся более подробно.

В начале XX в. вышел ряд работ румынского историка и археолога В. Пырвана, которые являются первыми публикациями, посвященными истории гетов. В фундаментальных исследованиях «Гетика» и «Дакия», автор, анализируя имевшиеся в его распоряжении материалы, приходит к выводу о том, что северные фракийцы — это гето-даки, которые жили в пределах Дакии, т. е. к северу от